

N:o 8.

Ank. till Riksd. kansli den 11 maj 1906, kl. 7 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion angående
ändring af §§ 106 och 107 regeringsformen.*

Uti en inom Första Kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 40, har herr *C. H. von Mentzer* anfört följande:

»En grundpelare i vår statsbyggnad utgöres för visso af stadgandena om ministeransvarigheten. Men för att dessa stadganden skola fullt motsvara sitt betydelsefulla ändamål är det af allra största vikt, att de äro tillämpliga på hela det område, för hvilket de äro afsedda. Till detta område höra, såvidt jag förstår, icke endast de mål, som föredragas inför Konungen och intagas i de protokoll, hvilka konstitutionsutskottet äger att infordra enligt § 105 i regeringsformen, utan äfven andra ärenden, såsom t. ex. de, hvilka omförmålas i § 4 af tryckfrihetsförordningen.

Af ordalagen i regeringsformens § 106 synes otvetydigt framgå, att konstitutionsutskottet icke är behörigt att vidtaga någon åtgärd enligt denna § i andra mål än de här ofvan först omnämnda.

Beträffande åter § 107 regeringsformen torde skäl kunna anföras både för och emot konstitutionsutskottets befogenhet att på grund af
Bih. till Riksd. Prot. 1906. 3 Saml. 8 Häft. (N:o 8.)

bestämmelserna i denna § framställa anmärkning i fråga om ärenden, där vederbörande minister haft beslutanderätt. Olika meningar råda ock härom. Sålunda förklarar Naumann i sitt arbete om Sveriges statsförfattningsrätt, att justitieministerns åtgärder vid tryckfrihetsåtal kunna komma att hemfalla under regeringsformens § 107, under det att Rydin i sin bok om svenska Riksdagen säger, att konstitutionsutskottet icke har att taga hänsyn till annat än statsrådets åtgärder såsom rådgifvare och föredragande. Redan den omständigheten, att så olika meningar som de nu angifna kunna förekomma i en så viktig sak som den här ifrågavarande, talar för behovet af ändring i denna lagparagrafs ordalydelse.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då jämväl de till statsrådets ämbetsförvaltning hörande ärenden, hvilka icke föredragas inför Konungen och fördenskull icke heller inflyta i de till konstitutionsutskottet i sinom tid öfverlämnade statsrådsprotokollen, kunna vara af synnerligen stor betydelse, får jag, utan att åsyfta någon förändring i de särskilda bestämmelserna angående ministeriella ärenden och kommandomål, vördsamt hemställa, att §§ 106 och 107 regeringsformen måtte erhålla sådan förändrad lydelse, att statsråden blifva konstitutionellt ansvarige för samtliga sina ämbetsåtgärder.

Som jag icke tilltror mig att formulera ordalydelsen af den ifrågasatta förändringen, anhåller jag lika vördsamt, att formuleringen måtte, i fall motionen befinnes vara värd att bifallas, öfverlämnas åt konstitutionsutskottet, som likaledes torde vidtaga de förändringar, hvilka i sammanhang härmed kunna befinnas nödiga i andra, frågan berörande lagrum.»

*Utskottets
yttrande.*

Den ansvarighet för statsrådets ledamöter, hvarom i §§ 105—107 regeringsformen förmäles, är grundad uteslutande på granskningen af de uti statsrådet förda protokoll samt protokollen rörande ministeriella ärenden och kommandomål, i den mån dessa blifvit af konstitutionsutskottet infortrade. En ändring af ifrågavarande grundlagsbestämmelser i den riktning motionären föreslagit skulle sålunda innebära, att statsrådsledamöternas ansvarighet komme att grundas jämväl på andra vittnesbörd om deras görande eller låtande. Motionärens förslag åsyftar följaktligen en djupt ingripande ändring uti de konstitutionella ansvarsbestämmelserna. Enligt utskottets uppfattning bör emellertid en dylik grundlagsändring icke företagas, med mindre särskildt tvingande skäl föreligga och frågan varit föremål för en mera noggrann och omsorgsfull utredning. Då dessa förutsättningar för ett bifall till motionen

icke förefinnas, har utskottet icke kunnat annat än afstyrka densamma; och hemställer utskottet förty,

att herr von Mentzers förevarande motion icke må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 11 maj 1906.

På utskottets vägnar:

HUGO BLOMBERG.

Reservationer:

af herr *von Mentzer*, som anfört:

»Af utskottets förklarande, att statsrådets i §§ 105—107 regeringsformen omförmälda ansvarighet är grundad uteslutande på granskningen af statsrådsprotokollen samt protokollen rörande ministeriella ärenden och kommandomål, torde obestriddligen följa, att, i fall utskottets åsikt är riktig, konstitutionsutskottet icke kan framkomma med någon anmärkning rörande statsrådets görande och låtande i sådana ärenden, som ej skola intagas i berörda protokoll. De stadganden, som till följd af den begränsning, utskottet anser dem innehålla, sålunda i vissa fall medföra ansvarsfrihet för statsråden, synas så mycket mer i sig innebära ett allvarsamt kraf på förändring, som dessa fall kunna gälla synnerligen viktiga statsangelägenheter.

Det kan, så vidt jag förstår, icke annat än bidraga till att stärka statsrådets ställning och allmänhetens förtroende till statsorganisationen, i fall klara och tydliga bestämmelser finnas därom, att konstitutionsutskottet äger att granska statsrådets ämbetsförvaltning i dess helhet. Men för att utskottet skall komma i tillfälle att göra detta, tyckes det vara nödvändigt, att utskottet — där icke såsom i fråga om vissa ministeriella ärenden och kommandomål annorlunda finnes stadgadt utaf särskilda anledningar — skall kunna få för sig framlagdt hela det

material, som skall granskas, och att icke en del däraf får helt och hållet undanhållas för utskottet.

Utskottets uppfattning, att dess granskning enligt nu gällande lag i hvarje fall måste inskränkas till de ärenden, som omförmälas i statsrådsprotokollen, kan jag icke dela. Men då jag finner den föreliggande frågan vara af stor betydelse och därför kräfva en noggrann och omsorgsfull utredning, hvilken ej skäligen torde kunna begäras af någon enskild, men däremot lämpa sig för utskottet, har jag ansett, att utskottet hade bort inlåta sig på en dylik utredning och därefter framlägga det förslag, hvartill utredningen kunnat gifva anledning.»

af herrar *Elowson, Östberg, Berg* och *Carl Nyström* mot utskottets motivering.

Herr *af Ekenstam* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.

Vidare har herr *von Schéele* anhållit om anteckning å utlåtandet därom, att han icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
